

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W KRAKOWIE**

RKR-61-23/08/KK

Kraków, dnia 28 lipca 2008 r.

DECYZJA Nr RKR-15/2008

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331, z późn. zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy oraz § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939),

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

po przeprowadzeniu **postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów**, wszczętego z urzędu przeciwko Witoldowi Ligęzie, Joannie Ligęzie i Weronice Piotrowskiej działającym pod firmą: Ośrodek Twórczej Edukacji „Kangur” s.c. i prowadzącym Kangurowe Przedszkole w Krakowie, przy ul. Hofmana 9 i ul. Olszańskiej 15, w związku ze stosowaniem we wzorcu umowy postanowienia o treści:

pkt 7.3 umowy - „*OTE KANGUR może rozwiązać umowę na piśmie bez zachowania okresu wypowiedzenia, jeżeli:*

- *rodzice zalegają z zapłatą należności za korzystanie z Przedszkola za co najmniej dwa miesiące*

- *którekolwiek z zapewnień Rodziców, zwłaszcza co do stanu zdrowia Dziecka okażą się nieprawdziwe*

- *udział Dziecka w zajęciach Przedszkola utrudnia lub uniemożliwia prawidłowe funkcjonowanie Przedszkola, w tym zwłaszcza prawidłowy udział w zajęciach innych dzieci”*,

w wyniku którego uprawdopodobniono, że ww. przedsiębiorcy stosują praktykę, o jakiej mowa w art. 24 ust.1 i ust. 2 pkt 1 powołanej ustawy, i przyjęto zobowiązanie przedsiębiorców do podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez zmianę treści kwestionowanego postanowienia umownego, nakłada się na **Witolda Ligęzę, Joannę Ligęzę i Weronikę Piotrowską działających pod firmą: Ośrodek Twórczej Edukacji „Kangur” s.c. i prowadzącym Kangurowe Przedszkole w Krakowie, przy ul. Hofmana 9 i ul. Olszańskiej 15** obowiązek wykonania tego zobowiązania poprzez zawieranie nowych umów zgodnie z przyjętym zobowiązaniem

i wzorcem umowy, załączonym do pisma przedsiębiorcy z dnia 19 maja 2008r., oraz aneksowania istniejących umów do końca września 2008r.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 *ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331, z późn. zm.), stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy oraz § 7 *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Dz. U. Nr 134, poz. 939),

-w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów-

nakłada się na **Witolda Ligęzę, Joannę Ligęzę i Weronikę Piotrowską działającym pod firmą Ośrodek Twórczej Edukacji „Kangur” s.c. i prowadzącym Kangurowe Przedszkole w Krakowie, przy ul. Hofmana 9 i ul. Olszańskiej 15** obowiązek złożenia sprawozdania o stopniu wykonania zobowiązania nałożonego w pkt I decyzji w terminie 2 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Krakowie (zwany dalej: „Prezesem Urzędu”) w ramach badania wzorców umów stosowanych przez przedsiębiorców prowadzących przedszkola niepubliczne wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające mające na celu ustalenie, czy warunki świadczenia usług, stosowane w obrocie z konsumentami przez Witolda Ligęzę, Joannę Ligęzę i Weronikę Piotrowską działającym pod firmą: Ośrodek Twórczej Edukacji „Kangur” s.c. i prowadzącym Kangurowe Przedszkole, przy ul. Hofmana 9 i ul. Olszańskiej 15 w Krakowie (zwanym dalej: „Przedsiębiorcami”) nie naruszają chronionych prawem interesów konsumentów, tj. czy są zgodne z przepisami powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz przepisami kodeksu cywilnego dotyczącymi wzorców umów.

W toku postępowania wyjaśniającego uzyskano wzorce umów stosowanych przez Przedsiębiorców: umowę oraz Regulamin Prywatnego Przedszkola „Kangurowe Przedszkole”. Po przeprowadzeniu analizy tych dokumentów stwierdzono, że wzorzec umowy stosowany wobec konsumentów, zawiera postanowienie, które jest tożsame z postanowieniami uznanymi przez Sąd Okręgowy Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone i wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (zwanego dalej: „rejestrem”).

Mając na uwadze zgromadzony materiał dowodowy, postanowieniem Nr RKR-199/2008 z dnia 23 kwietnia 2008 r. wszczęto postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem stosowania przez Witolda Ligęzę, Joannę Ligęzę i Weronikę Piotrowską działającym pod firmą: Ośrodek Twórczej Edukacji „Kangur” s.c. i prowadzącym Kangurowe Przedszkole w Krakowie, przy ul. Hofmana 9 i ul. Olszańskiej 15, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na stosowaniu we wzorcu umowy postanowienia o treści:

„OTE KANGUR może rozwiązać umowę na piśmie bez zachowania okresu wypowiedzenia, jeżeli:

- rodzice zalegają z zapłatą należności za korzystanie z Przedszkola za co najmniej dwa miesiące
- którekolwiek z zapewnień Rodziców, zwłaszcza co do stanu zdrowia Dziecka okażą się nieprawdziwe
- udział Dziecka w zajęciach Przedszkola utrudnia lub uniemożliwia prawidłowe funkcjonowanie Przedszkola, w tym zwłaszcza prawidłowy udział w zajęciach innych dzieci”.

W odpowiedzi na postawione zarzuty, pismem z dnia 19 maja 2008 r. Przedsiębiorcy oświadczyli, że aprobuja stanowisko Prezesa Urzędu odnośnie zakwestionowanej klauzuli umownej. Poinformowali także, iż są gotowi do zmiany i dostosowania jej do obowiązującego porządku prawnego, na dowód czego przedłożyli nowo opracowany wzorzec umowy uwzględniający wszelkie sugestie zawarte w piśmie Prezesa Urzędu z dnia 23 kwietnia 2008 r. Wyjaśnili, że w okresie stycznia i lutego 2008 r. zawarto 100 umów według wzorca zawierającego zakwestionowane postanowienie umowne, natomiast kolejne umowy zawierano już w oparciu o nowy wzorzec umowny. Jednocześnie Przedsiębiorcy zobowiązali się do korekty umów, w których zamieszczono wskazaną klauzulę abuzywną poprzez rozpoczęcie procedury aneksowania przewidzianej planowo na wrzesień 2008r.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

Przedsiębiorcy: Joanna Ligęza, Witold Ligęza i Weronika Piotrowska będący współnikami spółki cywilnej: Ośrodek Twórczej Edukacji „Kangur” zostali wpisani do ewidencji szkół i placówek niepublicznych jako prowadzący Kangurowe Przedszkole przez Prezydenta Miasta Krakowa w dniu 5 grudnia 2006 r.

Zasady działania tej placówki zostały określone w Regulaminie Prywatnego Przedszkola „Kangurowe Przedszkole”, w którym zamieszczono postanowienia regulujące m.in. organizację Przedszkola oraz sferę praw i obowiązków prowadzących przedszkole, pracowników przedszkola oraz konsumentów korzystających z jego usług. Ponadto wprowadzono wzorzec umowy o świadczenie usług przedszkolnych zawieranej z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka.

Wszczynając wobec Przedsiębiorców postępowanie administracyjne, Prezes Urzędu zakwestionował przytoczoną w sentencji decyzji klauzulę umowną, uznając ją za tożsamą z następującymi postanowieniami wpisanymi do rejestru niedozwolonych postanowień umownych:

- klauzula wpisana do rejestru na podstawie wyroku SOKiK z dnia 27 lutego 2006r., sygn. akt XVII AmC 105/04 pod nr 726 – „*Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów*”,
- klauzula wpisana do rejestru na podstawie wyroku SOKiK z dnia 27 marca 2006r., sygn. akt XVII AmC 40/05 pod nr 754 – „*Nieopłacenie zajęć w przedstawionych wyżej terminach powoduje skreślenie z listy uczestników bez zwrotu wcześniej wpłaconej kwoty*”.

Mając powyższe na uwadze, Prezes Urzędu, zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie postawione Przedsiębiorcom zarzuty, aby mogły być skutecznie ocenione w ramach art.24 ust.1 i 2 pkt 1, muszą spełniać poniższe przesłanki: być działaniem bezprawnym oraz godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

Przesłanka bezprawności

Pojęcie bezprawności nie jest pojęciem prawnie zdefiniowanym. Mając na uwadze jego literalne brzmienie należy przyjąć, że „działanie bezprawne” to zachowanie sprzeczne z nakazem lub zakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych oraz z zasadami współżycia społecznego. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym tj. niezależnym od wystąpienia szkody czy też zamiaru po stronie przedsiębiorcy dopuszczającego się działań bezprawnych.

Zakwestionowanym działaniem Przedsiębiorcy w niniejszej sprawie jest posługiwanie się w stosowanych wzorcach umów o świadczenie usług przedszkolnych zapisem, którego treść jest tożsama z treścią postanowień uznanych przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone i które zostały wpisane do rejestru niedozwolonych klauzul umownych.

Zgodnie z art. 479⁴² k.p.c. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w razie uwzględnienia powództwa o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w sentencji wyroku przytacza treść postanowień wzorca uznanych za niedozwolone i zakazuje ich stosowania. Z brzmienia art. 479⁴³ k.p.c. wynika również, że wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa, w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c..

Stanowisko Prezesa Urzędu zostało poparte orzecznictwem SOKiK. Z wyroku SOKiK z dnia 25 marca 2004 r. – sygn. XVII AmA 51/03 wynika, że wprowadzenie przez przedsiębiorcę do obrotu wzorca umownego zawierającego postanowienia o treści już wpisanej do rejestru klauzul abuzywnych stanowi przesłankę uznania bezprawności działania tego przedsiębiorcy, o czym stanowi art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Jak wynika z powyższego, bezprawnym jest stosowanie w obrocie z konsumentami postanowień, które zostały wpisane do rejestru, nawet jeżeli postanowienia te stosują przedsiębiorcy nie pozwani w procesie przed SOKiK na podstawie art. 479³⁶⁻⁴⁵ k.p.c.

Kwestia rozszerzonej prawomocności wyroku SOKiK, na podstawie którego dokonany jest wpis postanowienia umownego do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. została ostatecznie rozstrzygnięta w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006 r. – sygn. akt III SZP 3/06 - uznającej, iż orzeczenie sądu w danej sprawie ma skutek również wobec osób trzecich, tj. zakaz stosowania klauzuli wpisanej do rejestru dotyczy wszystkich przedsiębiorców, a nie tylko tych których dotyczył wyrok SOKiK. Przy czym, jak podniósł Sąd, zakazane jest wykorzystywanie nie tylko klauzuli w identycznym brzmieniu, ale także klauzuli o zbliżonej treści, która wywołuje takie same skutki, jak klauzula już wpisana do rejestru.

W przedmiotowej sprawie bezspornym jest, że Witold Ligeza, Joanna Ligeza i Weronika Piotrowska działający pod firmą: Ośrodek Twórczej Edukacji „Kangur” s.c. i prowadzący Kangurowe Przedszkole, przy ul. Hofmana 9 i ul. Olszańskiej 15 w Krakowie w zakresie odpłatnego świadczenia usług przedszkolnych, są przedsiębiorcami i że stosują we wzorcu umowy następujące postanowienie:

„OTE KANGUR może rozwiązać umowę na piśmie bez zachowania okresu wypowiedzenia, jeżeli:

- rodzice zalegają z zapłatą należności za korzystanie z Przedszkola za co najmniej dwa miesiące*
- którekolwiek z zapewnień Rodziców, zwłaszcza co do stanu zdrowia Dziecka okażą się nieprawdziwe*
- udział Dziecka w zajęciach Przedszkola utrudnia lub uniemożliwia prawidłowe funkcjonowanie Przedszkola, w tym zwłaszcza prawidłowy udział w zajęciach innych dzieci”*

W celu udowodnienia bezprawności działań Przedsiębiorców należy wykazać, że ww. zapis umowny jest tożsamy z zapisami umieszczonymi w rejestrze niedozwolonych postanowień umownych.

Z treści przywołanego postanowienia umownego wynika, że Przedsiębiorcy przewidują sytuacje, w których umowa o świadczenie usług przedszkolnych zostaje rozwiązana ze skutkiem natychmiastowym bez obowiązku wcześniejszego powiadomienia konsumenta o tym fakcie. Mając na uwadze, że umowa o świadczenie usług przez przedszkole jest kontraktem wzajemnym, dokonanie ww. czynności bez uprzedniego wezwania konsumenta do spełnienia świadczenia jest sprzeczne z art. 491 kodeksu cywilnego. Przepis ten statuuje ustawowe prawo odstąpienia od umowy wzajemnej jako środek ochronny wierzyciela w razie zwłoki dłużnika, jednak jego realizacja uwarunkowana jest wyraźnie wskazanymi przesłankami. I tak: strona umowy wzajemnej może odstąpić od umowy, jeżeli druga strona dopuszcza się zwłoki w wykonaniu zobowiązania z umowy wzajemnej, dopiero po wyznaczeniu stronie będącej w zwłoce dodatkowego odpowiedniego terminu do jego wykonania i po jego bezskutecznym upływie mimo zagrożenia odstąpieniem od umowy. Jak wynika z brzmienia tego przepisu, ma on charakter dyspozytywny, niemniej, zdaniem Prezesa Urzędu, treść art. 491 k.c. jest powszechnie stosowana w obrocie gospodarczym, stanowi jeden z jego dobrych obyczajów oraz jest wyrazem rzetelnego traktowania kontrahenta. Podkreślić należy także, iż kwestionowany zapis umowny nie przyznaje analogicznego prawa konsumentom korzystającym z usług przedszkolnych, a zatem prowadzi do nieuzasadnionego uprzywilejowania Przedsiębiorców w tym zakresie. Te kryteria decydują o uznaniu treści pkt 7.3 stosowanego przez Przedsiębiorców wzorca umownego za klauzulę niedozwoloną.

W ocenie Prezesa Urzędu, powyższy zapis jest zbieżny w swej treści i skutkach z następującymi zapisami umieszczonymi już w rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone:

- klauzula wpisana do rejestru na podstawie wyroku SOKiK z dnia 27 lutego 2006r., sygn. akt XVII AmC 105/04 pod nr 726 – „Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów”*,

- klauzula wpisana do rejestru na podstawie wyroku SOKiK z dnia 27 marca 2006r., sygn. akt XVII AmC 40/05 pod nr 754 – „Nieopłacenie zajęć w przedstawionych wyżej terminach powoduje skreślenie z listy uczestników bez zwrotu wcześniej wpłaconej kwoty”.

Przytoczone powyżej klauzule również przyznają Przedsiębiorcom uprawnienie do odstąpienia od umowy ze skutkiem natychmiastowym w przypadku niewykonania zobowiązania przez konsumenta. Podobnie jak w treści kwestionowanego w niniejszej decyzji zapisu, także i w przytoczonych wyżej postanowieniach umownych brak analogicznego uprawnienia do odstąpienia od umowy po stronie konsumenta. Brzmienie porównywanych zapisów nie jest wprawdzie identyczne, jednakże w ocenie Prezesa Urzędu, wykładnia ich treści prowadzi do wniosku, iż wywołują one identyczne skutki prawne.

Zbieżność wskazanych wyżej postanowień wpisanych do rejestru oraz postanowienia umownego stosowanego przez Przedsiębiorców jest zatem bezsporna. Przedsiębiorcy stosując przedmiotowy zapis w art. 7.3 umowy dopuścili się stosowania klauzuli wpisanej już do rejestru, co oznacza, iż naruszyli zakaz, o którym mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Przesłanka naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiuje pojęcia zbiorowego interesu konsumentów, stwierdzając jedynie w art. 24 ust. 2 pkt 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. W świetle art. 1 ust. 1 ustawy należy przyjąć, że ze zbiorowymi interesami konsumentów mamy do czynienia wówczas, gdy działania przedsiębiorcy są powszechne i mogą dotknąć każdego potencjalnego konsumenta będącego kontrahentem przedsiębiorcy.

W orzecznictwie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów utrwalił się pogląd, iż naruszenie interesu publicznoprawnego ma miejsce wówczas, gdy skutki działań sprzecznych z przepisami prawa antymonopolowego dotyczą sfery interesów szerszego kręgu uczestników rynku, względnie gdy działania te wywołują na rynku inne niekorzystne zjawiska (wyroki Sądu Antymonopolowego z 24 stycznia 1991 r. – sygn. Amr 8/90 oraz z 23 lutego 2002 r. – sygn. XVII Ama 133/2001).

Stanowisko to znalazło również potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 września 2003 r. (sygn. I CKN 504/01) stwierdził, że: „nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy antymonopolowej można wszczynać tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów.”

Stosowany przez Przedsiębiorców wzorzec umowy wykorzystywany jest przy zawieraniu umów o świadczenie usług przedszkolnych. Do kręgu adresatów takiego wzorca należą nie tylko rodzice/opiekunowie prawni aktualnie korzystający z usług Kangurowego Przedszkola, ale także wszyscy przyszli, potencjalni. Biorąc pod uwagę fakt, że korzystając z usług przedszkola niepublicznego, konsument nie ma wpływu na zapisy zawieranej z nim umowy, gdyż nie jest ona z nim indywidualnie negocjowana, należy uznać, że wszelkie zawarte w niej bezprawne zapisy, godzą w jego interes.

Wobec powyższego należy stwierdzić, że obie przesłanki zostały spełnione, co oznacza, iż Przedsiębiorcy dopuścili się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Mając powyższe na uwadze, Prezes Urzędu uznał, że działania Przedsiębiorców zakwalifikować należy jako praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Stosownie do art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, po uprawdopodobnieniu w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, że Przedsiębiorcy naruszają zakaz określony w art. 24 ww. ustawy, a także przyjęciu zobowiązania Przedsiębiorców do zaniechania zarzuczanych im praktyk, jak również do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia wskazanym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Analiza przedłożonych przez Przedsiębiorców dokumentów i wyjaśnień dowiodła, że Przedsiębiorcy zobowiązali się do zaniechania stosowania kwestionowanych przez Prezesa Urzędu klauzul umownych, na dowód czego przedstawili nowo opracowany wzorzec umowy dostosowany do obowiązującego porządku prawnego. Zobowiązując się do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia wskazanym przez Prezesa Urzędu naruszeniom, Przedsiębiorcy postanowili dokonać zmiany niedozwolonych postanowień umownych w ramach procedury aneksowania umów dotychczas zawieranych z konsumentami.

Na podstawie art. 28 ust. 3 powołanej wyżej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu nałożył na Przedsiębiorcę obowiązek przekazania informacji o stopniu realizacji zobowiązania nałożonego w pkt I sentencji decyzji oraz przedłożenia potwierdzonych kopii umów zawartych z konsumentami zgodnie z postanowieniami wzorca umowy, załączonego do pisma Przedsiębiorcy z dnia 19 maja 2008r.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury w Krakowie.

Z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Leszek Piekarz

Otrzymują:

Witold Ligęza, Joanna Ligęza, Weronika Piotrowska
Ośrodek Twórczej Edukacji „Kangur” s.c.
ul. Dietla 97/5a
31-031 Kraków